

Alternatívne tresty, trest zákazu účasti na verejných podujatiach

prof. JUDr. JAROSLAV KLÁTIK, PhD.

Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

JUDr. JOZEF MICHALKO, PhD.

Okresný súd Banská Bystrica

JUDr. MARTA HLAVÁČOVÁ, PhD.

advokátska kancelária v Banskej Bystrici

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2022.194-205>

Kľúčové slová:

trest odňatia slobody; alternatívne tresty; trest zákazu účasti na verejných podujatiach; výkon trestu zákazu účasti na verejných podujatiach; probačný úradník; elektronický monitoring

Úvod

So zavádzaním alternatívnych trestov do nášho právneho poriadku sa pod vplyvom restoratívnej justície začalo od čias obsahovo významnej a rozsiahlej rekodifikácie trestného práva v roku 2005. Aj napriek rokom, ktoré uplynuli, alternatívne tresty sú stále nevyčerpanou a čoraz viac aktuálnejšou témou. Využívanie alternatívnych trestov v praxi aj v súčasnosti zaostáva a alternatívne tresty nie sú páchatelom trestnej činnosti ukladané v takej miere, ktorá by napĺňala ich potenciál.

Alternatívne tresty predstavujú účinný prostriedok trestania páchatelov, kedy uložený trest nie je spojený s odňatím slobody odsúdeného a jeho izolovaním v penitenciárnom zariadení. Svojou podstatou sa radia medzi moderné a efektívne spôsoby trestania.

Medzi alternatívne tresty, okrem iných, môžeme zaradiť aj trest zákazu účasti na verejných podujatiach, ktorému sme sa rozhodli venovať pozornosť v tomto príspevku z dôvodu, že spomedzi alternatívnych trestov je tento trest často opomínaný a pozornosť, ktorá sa mu aj v odbornej literatúre venuje je minimálna.

Alternatívne tresty

Alternatívne tresty predstavujú moderný spôsob trestania páchatelov trestných činov, nakoľko odsúdený páchatel je ponechaný na slobode a súdom uložený trest vykonáva bez obmedzenia osobnej slobody a ďalších jeho práv, ktoré by jeho pobytom v ústave na výkon trestu odňatia slobody boli dotknuté.

Alternatívne tresty sú nástrojom tzv. restoratívnej justície, ktorej východiská a princípy vytlačili z trestnej politiky retributívne chápanie trestu a trestania. Situácia trestnej politiky a problémy spojené s nedostatočnou prevenciou, resocializáciou páchatelov a nepriaznivý stav väznenstva v krajine podnietili prehodnotenie nahliadania na trestanie páchatelov a v súvislosti s tým aj zavádzanie alternatívnych trestov.

V rámci trestného konania môžu tresty a ochranné opatrenia upravené v Trestnom zákone za účelom potrestania a prevýchovy páchatela a tiež za účelom ochrany spoločnosti ukladať len súdy. V podmienkach nášho štátu platí, že páchatelovi možno uložiť len sankciu, ktorú náš právny poriadok pozná a na účel potrestania páchatela takúto sankciu umožňuje uložiť. Základný princíp zákonnosti trestu vychádza priamo z Ústavy Slovenskej republiky jej článku 49, v zmysle ktorého: *„Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.“*¹

Právny rámec trestov, ktoré náš právny poriadok dovoľuje uložiť páchatelovi trestného činu, poskytuje už spomínaný zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, ktorý v ustanovení § 32 obsahuje výpočet trestov, pričom tento výpočet je taxatívny, čo znamená, že iné, než zákonom vymedzené trestné činy nemožno odsúdenému páchatelovi uložiť.

Ukladanie a výkon alternatívnych trestov však nie je možný v každom jednom prípade a nemôžu byť ukladané bez ohľadu na závažnosť a okolnosti spáchaného trestného činu. Vo všeobecnosti platí, že alternatívne tresty môžu byť ukladané odsúdeným páchatelom za splnenia hmotnoprávných podmienok

¹ Pozri článok 49 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky v platnom znení.

ustanovených zákonom a zároveň vtedy, ak na dosiahnutie funkcií trestu nie je potrebné uloženie a nariadenie výkonu trestu odňatia slobody nepodmienečne a na potrestanie páchatela postačuje aj miernejší trest.

Druhy alternatívnych trestov

Alternatívne tresty môžeme v širšom slova zmysle chápať ako tie tresty upravené zákonom, ktoré nie sú spojené s odňatím slobody, a teda pôjde o všetky tresty okrem nepodmienečného trestu odňatia slobody a nepodmienečného trestu odňatia slobody na doživotie. V užšom slova zmysle alternatívnymi trestami rozumieme tresty, pri ktorých nie je odsúdený obmedzený na osobnej slobode, ale je mu uložený niektorý z alternatívnych trestov samostnane bez potreby uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Podľa ustanovenia § 32 Trestného zákona možno uložiť páchatelovi, ktorého vina bola preukázaná a vyslovená v odsudzujúcom rozsudku, prípadne v trestnom rozkaze, nasledovné tresty: trest odňatia slobody, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia vecí, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach, trest straty čestných titulov a vyznamenaní, trest straty vojenskej a inej hodnosti a trest vyhostenia.

Napriek tomu, že zákonodarca nerozlišuje medzi trestami spojenými a nespojenými s odňatím slobody a pojem "alternatívne tresty" nepoužíva, podľa charakteru jednotlivých trestov môžeme medzi alternatívne tresty zaradiť podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody, podmienený odklad výkonu trestu s probačným, trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest a trest zákazu účasti na verejných.

Význam alternatívnych trestov

V dôsledku ponechania odsúdeného na slobode nedochádza k tak výrazným a závažným zásahom do života odsúdeného, ktoré by následne sťažovali jeho resocializáciu a začlenenie do bežného života po výkone trestu, čo mnohokrát nastáva v prípade odsúdených vykonávajúcich nepodmienečný trest odňatia slobody.

Výkon alternatívnych trestov nie je spojený s obmedzením osobnej slobody a izoláciou odsúdeného v penitenciárnom zariadení, čím nedochádza k vytrhnutiu páchatela z jeho známeho prostredia, nedochádza k narušeniu

alebo až pretrhnutiu rodinných, sociálnych, pracovných a ekonomických väzieb a zároveň sa eliminuje negatívny vplyv výkonu trestu odňatia slobody na osobu, správanie a psychiku odsúdeného.

Odsúdení, ktorým je uložený niektorý z alternatívnych trestov ostávajú v priamom kontakte s rodinnou a blízkymi, môžu naďalej pracovať, študovať, čím sú zároveň prospešní pre spoločnosť. Rodinné, sociálne či pracovné zázemie odsúdených ostáva zachované, a tak odsúdení vykonávajúci alternatívny trest nečelia takým problémom ako odsúdení po skončení výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody. Proces resocializácie a prevýchovy odsúdeného prebieha plynule počas výkonu trestu, prípadne resocializácia nie je ani potrebná. Ponechaním odsúdeného na slobode môže odsúdený naďalej pokračovať vo svojom zamestnaní alebo iným spôsobom dosahovať príjem, a tak ľahšie a rýchlejšie nahraďiť škodu spôsobenú poškodenému spáchaním trestného činu, než odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý ostáva bez práce a pravidelného príjmu.

Ďalším nezanedbateľným pozitívnym aspektom alternatívnych trestov je eliminovanie kriminogenného charakteru ústavou na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom odsúdení vykonávajú trest a v ktorom nemožno zamedziť negatívny vplyv ostatných spoluväzňov, ktorí môžu nepriaznivo pôsobiť na prevýchovu a nápravu páchatela, prípadne sa môžu medzi väznenými osobami vytvárať nové kontakty, v dôsledku ktorých sa odsúdení môžu opäť vrátiť k páchaniu trestnej činnosti.²

Ukladanie alternatívnych trestov pozitívne pôsobí aj na znižovanie počtu odsúdených v ústavoch na výkon trestu, ktorých kapacity v súčasnosti nepostačujú a sú značne prekračované. Stav slovenských väznic je alarmujúci, nakoľko vzhľadom na počet odsúdených vykonávajúcich nepodmienečný trest odňatia slobody nepostačujú len kapacity, ale problémom je aj personálne zaťaženie a nedostatok personálnych kapacít, čím výkon trestu nepochybne trpí na svojej efektívnosti.

Pri porovnávaní alternatívnych trestov s nepodmienečným trestom odňatia slobody nemožno opomenúť kladný dopad na finančné zaťaženie štátu, ktoré je v prípade alternatívnych trestov niekoľkonásobne nižšie, než je tomu pri nepodmienečnom treste odňatia slobody, kedy štát musí zabezpečiť základné potreby každého väzneného odsúdeného a tiež zabezpečiť chod a financovanie samotných penitenciárnych zariadení a ich personálu a zamestancov.

² ŠCERBA, F. *Alternatívni trest a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2014. s. 20.

S trestom odňatia slobody a s jeho výkonom je spojená aj stigmatizácia odsúdeného, ktorý získava nálepku „kriminálnika“. Vedomosť okolia odsúdeného, že sa dopustil trestného činu, za ktorý mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, ktorý si odpykal vo väzení, vytávara u ľudí predsudky, opovrhnutie, zavrhnutie, či strach a obavy z osoby odsúdeného, čo výrazne sťažuje jeho resocializáciu a zaradenia do bežného života.³

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach

Ako sme už v úvode naznačili, trest zákazu účasti na verejných podujatiach je alternatívnym trestom, kedy odsúdený páchatel' potrestaný týmto druhom trestu ostáva na slobode bez jeho izolácie v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Alternatívnosť trestu zákazu účasti na verejných podujatiach spočíva v tom, že nie je spojený s obmedzením osobnej slobody odsúdeného, resp. nie je spojený s nepodmienečným trestom odňatia slobody, pričom tento trest možno uložiť aj samostatne.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach je najnovším z alternatívnych trestov, pričom do Trestného zákona bol zaradený až vo februári 2014.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach je svojou podstatou naproti iným trestom špecifickým a osobitým druhom alternatívneho trestu, kedy trest páchatela spočíva v zákaze účasti odsúdeného na verejných podujatiach.

V zmysle ustanovenia § 122 ods. 14 Trestného zákona je trestný čin spáchaný v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí, ak sa ho dopustí účastník verejného podujatia v čase a mieste konania verejného podujatia alebo v jeho okolí alebo na inom mieste počas premiestňovania sa na miesto konania verejného podujatia alebo z miesta konania verejného podujatia, vrátane dopravných prostriedkov alebo prevádzok služieb. Za verejné podujatie sa považuje verejné zhromaždenie, kultúrne, športové a iné podujatie prístupné verejnosti. Pojem verejné podujatie však v Trestnom zákone nenájdeme a jeho legálna definícia v trestných kódexoch abscentuje. Pokiaľ chceme na účely charakterizovania trestu zákazu účasti na verejných podujatiach zdefinovať, čo možno rozumieť pod verejným podujatím musíme sa pozrieť na zákon č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmet zákona nesúvisí priamo s podmienkami ukladania a výkonu trestu zákazu

³ ŠCERBA, F. *Alternatívni trest a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2014. s. 21.

účasti na verejných podujatiach, avšak poskytuje zákonný podklad pre určenie a vymedzenie termínu verejného podujatia. V zmysle ustanovenia § 2 písm. a) predmetného zákona sa podujatím rozumie súťaž, stretnutie, turnaj, preteky, turistické podujatie alebo iné podujatie spojené s pohybovo-rekreačnou aktivitou fyzických osôb v oblasti športu. Takéto podujatie sa pritom považuje za verejné, ak je prístupné pre individuálne neurčených divákov. Následne zákon definuje účastníka konania ako fyzickú osobu, ktorá sa zdržiava na mieste konania podujatia alebo v jeho blízkosti, premiestňuje sa k miestu konania podujatia alebo odchádza z miesta konania podujatia. Účastníkom podujatia pritom nie je len samotný divák, ale aj osoby, ktoré sa na podujatí zúčastňujú v súvislosti s výkonom športovej činnosti, alebo ktoré sa na podujatí zúčastňujú v súvislosti s organizovaním podujatia.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach sa ale nevzťahuje len na športové podujatia, ale aj na kultúrne podujatia či iné verejné podujatia, v súvislosti na ktorých s účasťou sa odsúdený dopustil trestnej činnosti.

Protiprávna činnosť páchatela, ktorej sa dopúťa v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí, býva spravidla páchaná priamo v mieste verejného podujatia, prípadne v jeho blízkosti vo forme bitiek, fyzických konfliktov útokov. V praxi sa najčastejšie môžeme stretnúť najmä s incidentmi, roztržkami a potýčkami medzi fanúšikmi športových klubov na športových podujatiach či už priamo na športoviskách, prípadne na uliciach pri presume fanúšikov na športové podujatie alebo zo športového podujatia.

Výrazným aspektom trestu zákazu účasti na verejných podujatiach je popri represívnej funkcii, funkcia preventívna a ochranná. Trest zákazu účasti na verejných podujatiach pôsobí nielen na odsúdeného páchatela, ale aj na spoločnosť. Zároveň je spoločnosť, prípadne príslušná komunita zákazom účasti na verejných podujatiach odsúdeného chránená pred jeho protiprávnym konaním a správaním, ktorým by inak ohrozoval bezpečnosť na verejnom podujatí.

Hmotnoprávne podmienky uloženia trestu zákazu účasti na verejných podujatiach

Hmotnoprávne podmienky trestu zákazu účasti na verejných podujatiach upravuje v ustanovenie § 62a Trestného zákona, ktoré bolo do Trestného zákona vsunuté novelou Trestného zákona s účinnosťou od 01.02.2014.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach možno v zmysle platnej právnej úpravy uložiť páchatelovi, ktorý sa dopustil úmyselného trestného činu

v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí a tiež v prípade, ak uloženie zákazu účasti na verejných podujatiach je potrebné vzhľadom na doterajší život páchatela a v záujme ochrany verejného poriadku, majetku a mravnosti.

Páchateľ sa dopustí spáchania trestného činu v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí, ak k trestnému činu dôjde v mieste a čase konania verejného podujatia. Ako sme už vyššie uviedli pod verejným podujatím môžeme rozumieť a pod tento pojem môžeme subsumovať hneď viacero druhov podujatí, a to od kultúrnych, cez športové podujatia až po rôzne verejné zhromaždenia a podujatia, na ktoré má verejnosť prístup. K trestnému činu spáchanému v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí nemusí dôjsť len a výlučne na verejnom podujatí, resp. v alebo na mieste jeho konania, ale pod takýmuto trestnými činmi spojenými s účasťou na verejnom podujatí môžeme rozumieť aj trestné činy, ktoré sú páchatelmi páchané aj v okolí miesta konania verejného podujatia a tiež trestné činy, ktorých sa páchatelia dopúšťajú pri premiestňovaní z alebo na verejné podujatie.⁴

Zákonodarca v Trestnom zákone rozlišuje medzi uložením trestu zákazu účasti na verejných podujatiach popri inom treste a jeho uložením ako samostatného trestu, keď v ustanovení § 62a ods. 3 Trestného zákona upravil uloženie tohto trestu samostatne za podmienky, ak vzhľadom na okolnosti spáchania skutku, vzhľadom na osobu a pomery páchatela, nie je uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo iného trestu potrebné.⁵

Za splnenia vyššie uvedených podmienok zákonodarca upravil trestnú sadzbu trestu zákazu účasti na verejných podujatiach až na dobu 10 rokov, pokiaľ by išlo o mladistvého páchatela možno trest zákazu účasti na verejných podujatiach uložiť v súlade s ustanovením § 112a Trestného zákona najviac na dobu 5 rokov.⁶ Trestný zákon ani v jednom prípade neustanovuje minimálnu hranicu trestnej sadzby, v ktorej možno trest zákazu účasti na verejných podujatiach vymerať, a preto minimálna sadzba tohto trestu vymeraná konkrétnemu páchatelovi bude podľa okolností každého jedného trestného prípadu závisieť od úvahy súdu.

⁴ Pozri § 122 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení.

⁵ Pozri § 62a ods. 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení.

⁶ Pozri § 62a ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení.

Výkon trestu zákazu účasti na verejných podujatiach

Ako aj pri každom druhu trestu, aj po uložení výkonu trestu zákazu účasti na verejných podujatiach právoplatným rozhodnutím súdu, nastupuje jeho výkon, nakoľko bez výkonu nemôže sankcia uložená páchatelovi trestného činu naplniť svoje funkcie a tak zavrieť účel a cieľ trestného konania.

Po právoplatnosti uloženia rozhodnutia, ktorým súd uložil trest zákazu účasti na verejných podujatiach súd prostredníctvom predsedu senátu informuje o jeho uložení príslušný útvar Policajného zboru podľa obvodu bydliska odsúdeného páchatela. V prípade, ak sa trest zákazu účasti na verejných podujatiach týka športových podujatí, potom má súd povinnosť informovať aj správcu informačného systému o bezpečnosti na športových podujatiach. Správca informačného systému je rovnako upovedomovaný aj v prípade podmieneného upustenia od zvyšku trestu zákazu účasti na športových podujatiach.

Prevádzkovateľom a správcom informačného systému o bezpečnosti na športových podujatiach je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Do informačného systému sa evidujú, osoby, ktorým bol uložený trest zákazu účasti na verejných podujatiach alebo obmedzenie, alebo tiež osoby, ktoré boli odsúdené za trestné činy spáchané v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí, alebo ktorých trestné stíhanie za také trestné činy bolo podmienene zastavené alebo skončené zmierom. Takáto osoba sa do systému eviduje v rozsahu zákonom stanovených údajov, a to najmä meno a priezvisko, datum narodenia, rodné číslo, pohlavie, adresa pobytu, štátna príslušnosť a tiež príslušnosť alebo iné vzťahy k športovým klubom, fotografia tváre, či iné charakteristické znaky a údaje, ktoré umožňujú identifikáciu osoby. V systéme sa tiež zaznamenáva, akého protiprávneho konania sa osoba, ktorá sa do systému eviduje, dopustila, ako aj čas trvania a rozsah zákazu účasti na verejných podujatiach.⁷ Informácie evidované v informačnom systéme v primeranom rozsahu a v rozsahu a spôsobom ustanoveným osobitným predpisom poskytuje Ministerstvo vnútra ako jeho správca prokuratúre, súdom, obciam, okresným úradom v sídle kraja, Slovenskej informačnej službe, Vojenskému spravodajstvu a v neposlednom rade tiež športovým zväzom a organizátorom podujatí.⁸

⁷ Pozri § 22 ods. 1, ods. 2 zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁸ Pozri § 22 ods. 7 zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dodržiavanie zákazu účasti na verejných podujatiach v rámci výkonu tohto trestu býva spravidla poverený probačný a mediálny úradník, ktorý okrem kontroly a dohľadu nad samotným výkonom trestu dohliada aj na dodržiavanie uložených povinností alebo obmedzení podľa ustanovenia § 51 ods. a ods. 4 Trestného zákona, ak tieto súd odsúdenému páchatelovi nariadil popri uloženom treste. Najčastejšie pôjde o povinnosť dostaviť sa v určenom čase na Policajný útvar príslušný podľa bydliska odsúdeného, alebo napríklad povinnosť nahraďiť poškodenú škodu, ktorú páchatel trestným činom spôsobil.

Okrem dohľadu probačného a mediálnych úradníka môže byť odsúdeným súdom nariadená aj kontrola prostredníctvom technického monitoringu. Základným predpokladom pre nariadenie takejto kontroly je samozrejme splnenie materiálno-technických podmienok na strane odsúdeného a tiež disponovanie súdu s funkčnými technickými prostriedkami. Elektronickým monitoringom sa dohliada a kontroluje dodržiavanie zákazov, povinností alebo obmedzení uložených rozhodnutím, a to prostredníctvom technických prostriedkov a centrálného monitorovacieho systému v zmysle osobitného zákona, a to zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vzhľadom na náročnosť a zložitnosť nariaďovania elektronického monitoringu nebýva za účelom kontroly výkonu trestu zákazu účasti na verejných podujatiach v praxi nariaďovaný a výkon kontroly a dohľadu tak ostáva na probačnom úradníkovi.

Ak odsúdený, ktorému bol uložený trest zákazu účasti na verejných podujatiach, zároveň vykonáva nepodmienečný trest odňatia slobody, doba výkonu nepodmienečného trestu sa do doby výkonu trestu zákazu účasti na verejných podujatiach nezapočítava. Do úvahy prichádza však započítanie doby zákazu účasti na verejných podujatiach, ktorý bol uložený v tej istej veci orgánom verejnej moci, v priestupkovom konaní alebo bol uložený formou predbežného opatrenia v trestnom konaní.

Ak odsúdený súdom uložený zákaz ako trest za spáchanie trestného činu nedodržiava, súd túto skutočnosť obratom, po tom ako sa o tom dozvie, informuje príslušného prokurátora, ktorý má povinnosť voči odsúdenému páchatelovi konať titulom marenia súdneho rozhodnutia.

Opačná situácia je v prípade, ak odsúdený trest zákazu účasti na verejných podujatiach vykonáva riadne. Zákon umožňuje odsúdenému, ktorý dodržal zákaz účasti na verejných podujatiach a riadne plnil prípadne uložené primerané povinnosti a obmedzenia, požiadať o podmiennečné upustenie od výkonu zvyšku trestu. Podmiennečné upustíť od výkonu zvyšku trestu možno po vykonaní jednej

polovice súdom vymeraného trestu. Okrem dodržiavania trestu odsúdeným súd hľadá aj na nápravu a polepšenie odsúdeného páchatela, pričom, ak súd má za to, že ďalší výkon trestu nie je potrebný, rozhodne o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu a zároveň určí skúšobnú dobu, maximálne na 5 rokov, nie však menej ako je výmera zvyšku nevykonaného trestu.

Po skončení skúšobnej doby súd posudzuje osvedčenie odsúdeného, čo znamená, že súd skúma, či odsúdený počas skúšobnej doby dodržiaval zákaz účasti na verejných podujatiach, či plnil súdom uložené povinnosti a obmedzenia, ak tieto boli uložené. V prípade, že odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a splnil podmienky výkonu uloženého trestu, súd rozhodne, že sa odsúdený osvedčil. V opačnom prípade nariadi výkon zvyšku trestu zákazu účasti na verejných podujatiach, od ktorého výkonu sa podmiennečne upustilo. Pri osvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe dochádza k zahladeniu odsúdenia, pričom zahladenie nastáva dňom právoplatnosti rozhodnutia o upustení od zvyšku trestu. Ak na strane odsúdeného vzniknú dôvody odôvodňujúce nariadenie výkonu zvyšku trestu zákazu účasti na verejných podujatiach, súd k takémuto rozhodnutiu môže pristúpiť kedykoľvek v priebehu skúšobnej doby.⁹ Súd o tom, či sa odsúdený osvedčil alebo neosvedčil musí rozhodnúť do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby, v opačnom prípade platí fikcia, že sa odsúdený osvedčil, pričom v tomto prípade k zahladeniu odsúdenia dochádza ku dňu právoplatnosti rozhodnutia o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu účasti na verejnom podujatí.

Záver

Alternatívne tresty ako prostriedok restoratívnej justície prinášajú do trestania páchatelov trestných činov viaceré pozitíva vo vzťahu k odsúdenému, ale aj vo vzťahu k celej spoločnosti. Dopady alternatívnych trestov na osobu odsúdeného nie sú tak výrazné a zásadné ako pri nepodmienčenom treste odňatia slobody, pretože pri alternatívnych trestoch nedochádza k obmedzeniu osobnej slobody odsúdeného páchatela v penitenciárnom zariadení, ale odsúdený trest vykonáva na slobode, resp. v prípade trestu domáceho väzenia vo svojej domácnosti. Odsúdený, ktorý vykonáva alternatívny trest, nie je vytrhnutý so svojho rodinného, pracovného a sociálneho prostredia, pričom s určitými obmedzeniami

⁹ Pozri § 72b ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v platnom znení.

vyplývajúcimi z daného druhu alternatívneho trestu a podmienok jeho výkonu môže viesť bežný život bez toho, aby na odsúdeného dopadali neželané a nepriaznivé dôsledky výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody a taktiež bez zaťaženia štátu v súvislosti s nákladmi spojenými s výkonom nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Spomedzi alternatívnych trestov bol najneskôr do nášho právneho poriadku zaradený, a teda je najnovším alternatívnym trestom – trest zákazu účasti na verejných podujatiach. Trest zákazu účasti na verejných podujatiach možno v zmysle podmienok upravených v Trestnom zákone ukladať a týmto trestom postihovať páchatelov špecifického druhu trestnej činnosti súvisiacej s účasťou na verejných podujatiach, ktorými môžeme rozumieť rôzne kultúrne, športové podujatia, alebo verejné zhromaždenia, alebo iné podujatia, na ktoré má prístup široká verejnosť.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach je významným z hľadiska prevencie a ochrany najmä pred násilnými trestnými činmi, výtržníctvom, či poškodzovaním majetku a ohrozovaním verejného poriadku a mravnosti počas verejných podujatí. V praxi sa takéto správanie vybočujúce z medzí zákona a spoločenských noriem vyskytuje najčastejšie v súvislosti so športovými podujatiami, kde potreba zamedzovania protiprávneho správania a konania a zároveň potreba ochrany zdravia, bezpečnosti, majetku, verejného poriadku je najväčšia.

Napriek tomu, že trest zákazu účasti na verejných podujatiach predstavuje účinnú a efektívnu sankciu, ukladanie tohto trestu naproti iným trestom zaostáva. Domnievame sa, že je tomu tak najmä kvôli sťaženej kontrole dodržiavania tohto trestu a nedostatočnému nariaďovaniu elektronického monitoringu, ktorý by kontrolu a dohľad nad osobou odsúdeného jednoznačne zjednodušil.

Abstract

Alternative punishments, Punishment of banning participation in public events

Alternative punishments represent an alternative to an unconditional prison sentence, as they are not associated with the deprivation and limitation of personal freedom in a prison or other penitentiary facility. When an alternative sentence is imposed, the convicted person remains at liberty, which not only does not limit the personal freedom of the convicted person placed in the institution for the execution of the sentence, but also restricts other rights. When

an alternative sentence is imposed, family, social and economic ties are not broken and the convicted person is not torn from ordinary life, as is the case when an unconditional prison sentence is imposed and served.

One of the alternative punishments is a ban on participation in public events, which can be imposed on the perpetrator of a special crime committed in connection with participation in public events. Due to the specific level of participation in public events, as well as the fact that this ban of all punishments is limited to public events of the most recent and youngest punishments, this is the least punishment imposed.